Les dificultats històriques del nacionalisme català

written by Pau Miserachs | 22 d'octubre de 2021

El nacionalisme català, com deia el 1923 el general dictador Miguel Primo de Rivera, ofèn el sentiment de la majoria dels espanyols. El dictador assenyalava que on feia més mal era a les regions on viuen aquests espanyols, on es manifesta aquest "greu mal". A partir d'aquesta afirmació es va crear el sentiment patriòtic anticatalà que encara perdura. L'Estat espanyol s'ha preocupat de mantenir viu aquest sentiment per fer front a les aspiracions catalanes.

El 1923, la "unidad i la Seguridad de la pàtria" va obtenir protecció jurisdiccional militar, sent perseguible la difusió d'idees separatistes. Es va ratificar el castellà com idioma oficial únic, amb tot el que això significava. L'exili va acollir molts dissidents amb nom i cognom. El general Franco es va trobar el 1939 la feina feta, però amb l'oportunitat de reforçar la virulència en la persecució del fet català.

Aquest ambient no ha canviat i les dretes espanyoles segueixen mantenint el mateix pensament per resoldre el problema català. Cal recordar que l'abril de 1924 la Societat de Nacions, pressionada per la diplomàcia espanyola, com és habitual davant de tot moviment dels nacionalistes catalans, va donar una resposta negativa a les aspiracions catalanes de deixar de ser nació sense estat.

Les dictadures han dissolt sense consideracions els ajuntaments democràtics, les Diputacions i la vida parlamentària catalana. Es va decidir ofegar des del govern espanyol el ressorgiment de la vida política catalana que va significar l'assemblea d'extraparlamentaris del 1917 i les Bases per l'Autonomia del novembre de 1918, com relaciona l'historiador Jaume Sobrequés en el seu treball *Cap a la*

llibertat (Editorial Base, 2013).

El 1931 i el 1934 es va proclamar l'Estat Català sota el règim d'una República Catalana. Foren declaracions unilaterals. Els nous dirigents catalans volien una Catalunya plenament sobirana, en coherència amb el pensament polític del moviment d'Estat Català fundat per Francesc Macià el 1922. La declaració consolidava el dret de secessió. La resposta de l'Estat espanyol no es va fer esperar.

No hi havia acord entre els republicans catalans en la manera de portar a la pràctica el projecte d'independència. Els polítics espanyols van mobilitzar primeres espases del nou govern republicà de 1931 per reconduir la situació i limitar els moviments de Catalunya a l'autonomia acordada en el Pacte de Sant Sebastià previ al derrocament de la monarquia.
Fou d'aquesta manera que Catalunya, com explica Sobrequés, va continuar formant part de l'Estat espanyol tot i que Carrasco i Formiguera demanava el dret a l'autodeterminació a les reunions del Pacte de Sant Sebastià.

De fet, no es va avançar gaire més enllà de l'encaix comú obligat, com ara passa amb l'Estat autonòmic de la Constitució de 1978. Els diferents governs espanyols mai han volgut facilitar el dret de Catalunya a decidir el seu futur. El sentiment uniformador en una sola nació sempre ha estat present en tots els actes dels governs espanyols.

Però així i tot, amb la República de 1931 es va recuperar la Generalitat de Catalunya, en la confiança que la República un cop consolidada, en paraules de Sobrequés, permetria articular millor les llibertats catalanes.

Catalunya va despertar amb l'Estatut de 1932, al qual van donar suport totes les formacions polítiques catalanes, si bé alguns es consideraven exclosos i es van mostrar en desacord, igual com està passant ara.

El que va passar finalment és que Catalunya no va ser un estat

i tampoc una nació, i va quedar-se en una regió, ara Comunitat autònoma que és pràcticament el mateix, sense que se li reconegui sobirania, perquè amb la Constitució del 78, el govern espanyol considera que la sobirania és cosa de tot el poble espanyol i està dipositada al Congrés dels Diputats i a les Corts Generals.

La proclamació de l'Estat Català el 6 d'octubre de 1934, feta per Lluís Companys amb la il·lusió de fer la Catalunya liberal, democràtica i republicana, alhora que trencava amb les institucions falsejades, i volia participar d'un l'Estat federal que no existia, va ser un nou fracàs que va acabar amb la suspensió de l'Estatut, la clausura del Parlament i la designació d'un Governador general com a màxima autoritat a Catalunya, a més de l'empresonament del president Companys, fins al febrer de 1936 en què van guanyar les eleccions generals les esquerres i va ser alliberat.

Amb la victòria a la guerra civil, el general Franco i el seu règim totalitari, va practicar a Catalunya la persecució dels republicans i dels nacionalistes catalans. La guerra també la va fer contra Catalunya. L'afusellament de Lluís Companys no va ser més que l'inici dels constants afusellaments de militars i col·laboradors del règim republicà vençut, a més de les represàlies per als professionals que havien actuat i s'havien manifestat en defensa de la República.

Les presons van estar plenes de condemnats pel sol fet d'haver estat republicans o haver tingut càrrecs polítics. També van anar a la presó mestres que havien ensenyat als infants la doctrina prohibida i els estudiants i treballadors que es rebel·laven contra la dictadura. La Model de Barcelona és el símbol i recordatori d'aquests fets.

Acabada legalment la dictadura del general Francisco Franco, al cap d'uns anys de constitucionalisme democràtic, amb el ressorgiment de l'independentisme, el 2014 el president de la Generalitat Artur Mas va tirar endavant una consulta d'opinió

que, un cop feta i favorable a la proposta d'estat propi, li va costar un procés judicial i condemna per desobediència, i va ser inhabilitat. El govern espanyol, com és habitual, es va negar a assumir el resultat de la consulta que va considerar il·legal.

El 2017, el referèndum unilateral d'octubre promogut pel govern de la Generalitat, d'acord amb la legislació específica aprovada pel Parlament de Catalunya basada en Tractats internacionals, també va acabar amb processos judicials i condemnes a presó dels dirigents que no es van exiliar.

L'experiència viscuda aconsella buscar nous camins per arribar a la independència i no limitar-se a accions unilaterals per assolir la sobirania plena que s'acaben convertint en la història d'un fracàs davant el poder i la força de l'Estat central.

En un món globalitzat, la sort de Catalunya està vinculada a la seva internacionalització que és el que vol impedir l'Estat espanyol. Però és el camí a seguir a més de mantenir l'esperança i persistir a l'interior. Protegir i garantir la identitat catalana, els seus valors culturals i la llengua, sense deixar-se absorbir per la llengua castellana, és bàsic també en aquest nou context.

En aquest punt és evident que l'expresident Puigdemont a l'exili té una tasca a desenvolupar en equip amb el Consell per la República, com a eurodiputat, desmuntant tota la campanya de la diplomàcia espanyola i el Comissari europeu d'exteriors José Borrell per desacreditar el republicanisme català i la possible independència de Catalunya, mentre a Catalunya han de seguir guanyant les eleccions el ventall dels partits independentistes.